

De zaak Gianni de W. laat zien dat daders geraffineerd en manipulatief zijn

Sextortion

door Krista Schram

Vaak lijkt het alsof meisjes op eigen initiatief en zich bewust van de risico's materiaal sturen als het om *sexting* gaat, en dus zelf verantwoordelijk zijn. *'Eigen schuld, dikke bult. Had ze maar niet aan sexting moeten doen'*, klinkt het. In een campagne van Slachtofferhulp Nederland van vorig jaar gaven slachtoffers aan dat ze op school of in de buurt stelselmatig uitgescholden werden voor *'hoer van de stad'* en *'gore slet'* nadat hun foto's openbaar waren gemaakt. Het zijn alleen niet de stereotype *'jongens op de straathoek'* die op deze manier aan victim blaming doen; het opleggen van de schuld en scheldwoorden gaat veel subtieler. Ze zijn ook het gevolg van de manier waarop het maatschappelijke gesprek over sexting wordt gevoerd.

Victim blaming begint bij de primaire focus op de rol van de zender bij onlineseks. Dat wordt ook in stand gehouden door de manier waarop ouders, docenten, jongerenwerkers en andere professionals het gesprek over sexting voeren met jongeren. In mijn werk zie ik dat jongeren en volwassenen in gesprekken over online seks veel langs elkaar heen praten. Volwassenen proberen kinderen te beschermen door ze te waarschuwen over de negatieve aspecten van sexting. Zaken die (met name door ouders met kinderen) besproken worden zijn: foto's sturen is gevaarlijk en – als je het toch doet – hoe kan je veilig foto's maken en versturen? Maar voor hun kinderen is dit achterhaald, zij leven in een wereld waar sexting wordt gezien als een normaal onderdeel van seks.

Sluwe en manipulatieve tactieken

Door de nadruk van ouders, docenten, jongerenwerkers en andere professionals op de negatieve aspecten van sexting gaan gesprekken over online seks meestal niet over de kern van de zaak, namelijk over de moreel-ethische vragen die gepaard gaan bij het hebben van online seks waarin zowel de kant van *'de zender'* als de kant van *'de ontvanger'* aan de orde komt.

De *'ontvanger'* van de beelden blijft daardoor buiten beeld, terwijl uit onze onderzoeken blijkt dat meiden de foto's sturen omdat de ander er (herhaaldelijk) om vraagt. Hoewel de *'zender'* het materiaal vrijwillig lijkt te versturen, is het maar de vraag hoe vrijwillig het is als de ontvanger er maar om blijft zeuren en je afschrijft als je het uiteindelijk niet doet.

En - zoals de zaak van Gianni de W. pijnlijk duidelijk maakt - bedienen daders zich vaak van sluwe tactieken die zij over lange tijd en vele slachtoffers verfijnd hebben.

In de berichtgeving over Gianni de W. wordt de autistische stoornis van de pleger benoemd. Dat kan de suggestie wekken dat zijn gedrag te wijten is aan een stoornis. Dat kan er in dit specifieke geval mee te maken hebben, maar sextortion (met alle manipulatieve tactieken die ermee gepaard gaan) wordt evengoed gepleegd door jongeren zonder stoornis.

Het patroon doorbreken

Nu in de (rechts)zaak Gianni de W. zo publiekelijk zichtbaar is geworden hoe geraffineerd sextortion-technieken kunnen zijn, creëert de W. onbedoeld momentum voor een omwenteling in het maatschappelijke gesprek over sexting. Het is aan ons om die kans te grijpen. Door zelf het gesprek over sexting anders in te steken, kunnen ouders, docenten, jongerenwerkers en alle andere professionals die gesprekken met jongeren voeren over seksualiteit, het patroon van victim blaming helpen doorbreken en jongeren minder kwetsbaar maken voor shame sexting en sextortion. Dat is wat andere slachtoffers nodig hebben om hulp te vragen en aangifte te doen.

Vragen over sexting

De enorme en belangrijke rol die de ontvanger van de beelden heeft moet dus meer aandacht krijgen. Gesprekken van volwassenen met jongeren over sexting moeten in eerste instantie gaan over:

'In welke situaties is het gepast om seksueel getinte foto's te vragen aan iemand?'

'Hoe ga jij ermee om als iemand liever geen foto's wil sturen?'

'Als je foto's ontvangt van iemand, wat doe je daar dan mee?' en ook:

'Wat is jouw reactie als je ziet dat iemand foto's van een ander doorstuurt?'

Victim blaming in de wet

De victim blaming die het gevolg is van de primaire focus op de rol van de zender bij online seks zorgt ervoor dat de impact van exposen bij het slachtoffer nog groter wordt en de drempel om hulp te zoeken nog hoger. We slaan de plank volledig mis als we op deze manier reageren, want het is degene die foto's zonder toestemming doorstuurt die iets te verwijten valt. Sinds 2020 is dit ook zichtbaar in de wet, waarin wraakporno expliciet strafbaar is gesteld.

drs Krista Schram is associate lector [Publiek Vertrouwen in Veiligheid](#) bij het lectoraat [Recht en Veiligheid](#) van Hogeschool inholland. Krista werkt nauw samen met studenten en andere lectoraten, zoals [Diversiteitsvraagstukken](#) en [Toegankelijkheid van het Recht](#). De onderzoeksresultaten zijn bedoeld om ambtenaren en (veiligheids-)professionals te ondersteunen bij het ontwikkelen van beleid en interventies die aansluiten bij de zorgpunten en behoeften van burgers op het gebied van veiligheid.

Recent deed zij onderzoek naar de effecten van Whatsapp-buurtpreventie in Rotterdam, de toegankelijkheid van het recht voor Rotterdammers op Zuid en de gevolgen van sexting en 'exposen' voor hbo-studenten van Marokkaanse, Turkse en Hindoestaanse afkomst. Contact: krista.schram@inholland.nl.